Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MELCHIOR WATHELET
föredraget den 13 december 2012 [1]

Mål C-565/11

Mariana Irimie
mot
Administrația Finanțelor Publice Sibiuoch
Administrația Fondului pentru Mediu

(begäran om förhandsavgörande från Tribunalul Sibiu (Rumänien))

”Återbetalning av skatter och avgifter som i en medlemsstat har tagits ut i strid med unionsrätten — Nationell lagstiftning som begränsar den ränta som nämnda medlemsstat ska betala på skatter och avgifter som återbetalas — Likvärdighetsprincipen, effektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen”

I – Inledning

1. Begäran om förhandsavgörande har framställts i ett mål mellan Mariana Irimie, å ena sidan, och Administrația Finanțelor Publice Sibiu (finansmyndigheten i Sibiu) samt Administrația Fondului pentru Mediu (miljömyndigheten), å andra sidan. Mariana Irimie har i det nationella målet begärt återbetalning av en skatt som tagits ut i strid med unionsrätten, närmare bestämt artikel 110 FEUF, och lagstadgad ränta på detta belopp beräknat från dagen för erläggandet av skatten till den dag då skatten faktiskt återbetalas.

2. Mariana Irimie avkrävdes vid registreringen av ett motorfordon från en annan medlemsstat en utsläppsskatt. [2]

3. I domen i målet Tatu [3] avseende skatten i fråga, fann EU-domstolen att artikel 110 FEUF skulle tolkas så, att den utgör hinder för att en medlemsstat inför en utsläppsskatt för motorfordon när de registreras för första gången i denna medlemsstat, om skatten är utformad på ett sådant sätt att den avskräcker personer från att i nämnda medlemsstat sätta begagnade fordon i trafik som köpts i andra medlemsstater, utan att skatten för den delen avskräcker personer från att köpa begagnade fordon med samma ålder och i samma skick på den inhemska marknaden.

1 — Originalspråk: franska.

2 — Vid tidpunkten för de händelser som gav upphov till målet vid den nationella domstolen föreskrevs enligt artikel 3 i brådskande regeringsdekret nr 50/2008 om införande av en utsläppsskatt för motorfordon (Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule) av den 21 april 2008 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 327 av den 25 april 2008) (nedan kallat OUG nr 50/2008), vilket trädde i kraft den 1 juli 2008, en utsläppsskatt för fordon i kategorierna Ml–M3 och N1–N3.

3 — Dom av den 7 april 2011 i mål C-402/09, Tatu (REU 2011, s. I-2711).

4. Den hänskjutande domstolen önskar med sin begäran om förhandsavgörande, som inkom till domstolens kansli den 10 november 2011, få klarhet i huruvida en nationell lagstiftning, enligt vilken ränta på den skatt som ska återbetalas ska utgå från dagen efter det att begäran om återbetalning lämnats in och inte från dagen då skatten erlagts, är förenlig med unionsrätten. Den nationella domstolen vill härigenom få klarhet i huruvida den nationella lagstiftningen är förenlig med likvärdighetsprincipen, effektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen, samt med rätten till egendom som garanteras i artikel 17 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) och i artikel 6 FEU.

II – Tillämpliga nationella bestämmelser

5. I den rumänska rättsordningen regleras skatteförfaranden i regeringsdekret nr 92 av den 24 december 2003 om skatteprocesslagen (Ordonanța Guvernului nr. 92 din 24 decembrie 2003 privind Codul de procedură fiscală, *Monitorul Oficial al României*, del I, nr 513 av den 31 juli 2007, i senare ändrad och kompletterad lydelse) (nedan kallad OG nr 92/2003).

6. Efter EU-domstolens begäran om förtydligande den 3 juli 2012 har den hänskjutande domstolen förklarat att ränta på de belopp som ska återbetalas enligt artikel 124 OG nr 92/2003 jämförd med artikel 70 i samma dekret, ska återbetalas med offentliga medel från och med dagen efter det att begäran om återbetalning lämnats in. Den hänskjutande domstolen har preciserat att detta utgör fast och otvetydig nationell rättspraxis.

7. Den hänskjutande domstolen har även till följd av EU-domstolens begäran om förtydligande angett att den skattskyldiga personen, efter det pågående rättsliga förfarandet vid den nationella domstolen, även om det skulle ha föregåtts av ett administrativt förfarande, inte har möjlighet att inleda något ytterligare rättsligt förfarande för att yrka ytterligare ränta, det vill säga för tiden mellan erläggandet av den rättsstridiga skatten och begäran om återbetalning.

III – Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

8. I december 2007 köpte Mariana Irimie ett motorfordon som var registrerat i Tyskland.[4] Mariana Irimie tog kontakt med de rumänska myndigheterna i september 2008 för att registrera fordonet för första gången i Rumänien. Hon erlade härvid ett belopp om 6 707 rumänska lei (RON) i utsläppsskatt.

9. Genom ansökan av den 31 augusti 2009, som förtydligades den 10 december 2009 och den 7 juli 2011, väckte Mariana Irimie talan vid Tribunalul Sibiu (Rumänien) mot Administrația Finanțelor Publice Sibiu och Administrația Fondului pentru Mediu, med yrkande för det första om att de skulle åläggas att återbetala det belopp som hon erlagt i form av utsläppsskatt. Hon yrkade även att de skulle åläggas att betala lagstadgad ränta på denna skatt räknat från den dag då skatten betalades in.

4 — Fordonet registrerades för första gången i Tyskland den 23 mars 1999.

10. Den hänskjutande domstolen har påpekat att avgörandet avseende begäran om återbetalning av det belopp som erlagts i form av utsläppsskatt inte bör föranleda några större svårigheter mot bakgrund av domstolens dom i det ovannämnda målet Tatu.[5] Den hänskjutande domstolen har emellertid understrukit att yrkandet om återbetalning av hela den lagstadgade räntan på denna skatt, beräknad från och med dagen för när skatten erlades, inte kan beviljas på grund av bestämmelserna i artiklarna 124 och 70 OG nr 92/2003. Enligt dessa bestämmelser beviljas ersättning av ränta som ska betalas med offentliga medel endast från dagen efter begäran om återbetalning.

11. Enligt den hänskjutande domstolen är det oklart huruvida en sådan bestämmelse är förenlig med unionsrätten, särskilt med likvärdighetsprincipen, effektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen, när det gäller talan om skadestånd som kan väckas av enskilda till följd av en överträdelse av unionsrätten, samt med rätten till egendom enligt artikel 17 i stadgan och artikel 6 FEU.

12. Mot denna bakgrund beslutade Tribunalul Sibiu att vilandeförklara målet och att ställa följande fråga till domstolen:

”Kan principerna om effektivitet, likvärdighet och proportionalitet när det handlar om skadeståndstalan som kan väckas av enskilda som lidit skada till följd av en överträdelse av [unions]rätten – som skett genom att en nationell lagstiftning har tillämpats som strider mot [unions]rätten, vilket framgår av domstolens rättspraxis och rätten till egendom enligt artikel 6 [FEU] samt artikel 17 i [stadgan] – anses utgöra hinder för nationella bestämmelser som begränsar det skadestånd som privatpersoner kan beviljas till följd av att deras rättigheter har åsidosatts?”

IV – Förfarandet vid domstolen

13. Skriftliga yttranden har inkommit från Mariana Irimie, Rumänien, Republiken Portugal, Konungariket Spanien och kommissionen. Mariana Irimie, Rumänien, Konungariket Spanien och kommissionen yttrade sig muntligen vid förhandlingen den 17 oktober 2012.

14. Mariana Irimie har angett att unionsrätten utgör hinder mot en nationell lagstiftning som begränsar beloppet av skadan (för utebliven vinst), som en enskild person som har erlagt en skatt som är oförenlig med unionsrätten ska få full ersättning för, genom att ränta endast utges räknat från och med begäran om återbetalning och inte från och med den dag som den rättsstridiga skatten betalats in.

15. Rumänien har angett att den rumänska lagstiftningen möjliggör att fullt ut gottgöra den skada som åsamkats skattskyldiga personer som tvingats erlägga en skatt som senare förklarats vara rättsstridig. Rumänien anser vidare att det är medlemsstaternas behörighet att anta närmare föreskrifter för beviljande av ränta på den skada som enskilda åsamkats genom att erlägga skatt som upptagits i strid med unionsrätten. Detta ska ske med iakttagande av principerna om likvärdighet, effektivitet och proportionalitet.

5 — Den hänskjutande domstolen har även hänvisat till rättspraxis som bekräftar denna dom, bland annat beslut av den 8 april 2011 i de förenade målen C-136/10 och C-178/10, Obreja och Darmi, av den 8 april 2011 i mål C-336/10, Ijac, av den 8 april 2011 i de förenade målen C-29/11 och C-30/11, Sfichi och Ilaş, av den 13 juli 2011 i mål C-335/10, Vijulan, av den 13 juli 2011 i mål C-438/10, Druţu, av den 13 juli 2011 i mål C-573/10, Micşa, samt till dom av den 7 juli 2011 i mål C-263/10, Nisipeanu. Den hänskjutande domstolen har även klargjort, efter en begäran om förtydligande av den 3 juli 2012, att de nationella myndigheterna sedan domstolens dom i mål C-402/09, Tatu, har bifallit överklaganden som lämnats in av skattskyldiga och förordnat om återbetalning av skatten och att ränta ska betalas ut från dagen efter begäran om återbetalning.

16. Konungariket Spanien anser att unionsrätten i princip inte utgör hinder för bestämmelser i nationell rätt som begränsar antingen det skadestånd som enskilda kan beviljas till följd av att deras rättigheter har åsidosatts eller det belopp som ska återbetalas till denne såsom felaktigt erlagt. Enligt Konungariket Spanien åsidosätts effektivitetsprincipen endast om den ränta som utbetalas utgörs av ett så obetydligt belopp att rätten till ränta väsentligt begränsas, ”orimligen urholkas” eller omintetgörs. Konungariket Spanien anser att utbetalning av ränta räknat från begäran om återbetalning av den rättsstridiga skatten inte medför en urholkning av nämnda rätt.

17. Enligt Republiken Portugal ankommer det på medlemsstaten att fastställa de närmare bestämmelserna för vilket belopp den enskilda har rätt till med anledning av en överträdelse av unionsrätten, förutsatt att dessa bestämmelser inte medför en väsentlig nedsättning av det belopp som den enskilda har rätt till och inte kan anses utgöra hinder för utövandet av denna rätt.

18. Enligt kommissionen är en bestämmelse i nationell rätt som, liksom i det aktuella målet, väsentligt begränsar en skattskyldig persons rätt att få ersättning för förluster som uppstått till följd av att det rättsstridigt uppburna beloppet inte har varit tillgängligt, oförenlig med effektivitetsprincipen.

V – Bedömning

19. Det ska inledningsvis erinras om att det inte ankommer på domstolen att rättsligt klassificera den ansökan som Mariana Irimie har ingett till den hänskjutande domstolen. Det ankommer på Mariana Irimie att under sistnämnda domstols kontroll ange vad talan avser och grunden för denna (talan om återbetalning eller om skadestånd). [6]

20. Av lydelsen av den hänskjutande domstolens tolkningsfråga skulle kunna utläsas att Mariana Irimies talan vid denna utgör en talan om skadestånd för överträdelse av unionsrätten. Med förbehåll för den hänskjutande domstolens prövning och de handlingar som ingetts till EU-domstolen förefaller dock Mariana Irimies talan vid den hänskjutande domstolen avse återbetalningen av en skatt som har tagits ut i strid med unionsrätten, i synnerhet artikel 110 FEUF, [7] samt yrkande om lagstadgad ränta för perioden mellan dagen för erläggandet av skatten och dagen för dess faktiska återbetalning.

21. Trots avsaknaden av unionsrättsliga bestämmelser avseende återbetalning av skatter och avgifter som är oförenliga med unionsrätten, framgår det av sedan lång tid fast rättspraxis att rätten till återbetalning av sådana skatter eller avgifter utgör en följd av och ett komplement till de rättigheter som enskilda har tillerkänts i unionsbestämmelserna, såsom dessa har tolkats av domstolen. En medlemsstat är således skyldig [8] att återbetala de skatter och avgifter som har tagits ut i strid med unionsrätten, eftersom rätten till återbetalning är en subjektiv rättighet som följer av unionsrätten. [9]

6 — Se dom av den 8 mars 2001 i de förenade målen C-397/98 och C-410/98, Metallgesellschaft m.fl. (REG 2001, s. I-1727), punkt 81, av den 12 december 2006 i mål C-446/04, Test Claimants in the FII Group Litigation (REG 2006, s. I-11753), punkt 201, samt av den 13 mars 2007 i mål C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (REG 2007, s. I-2107), punkt 109.

7 — Det ska påpekas att artikel 110 FEUF är direkt tillämplig. Se dom av den 29 april 1982 i mål 17/81, Pabst & Richarz (REG 1982, s. 1331). Det ankommer följaktligen på samtliga myndigheter i medlemsstaterna att inom ramen för sin behörighet säkerställa att denna bestämmelse efterlevs.

8 — Eftersom en vägran att återbetala en rättsstridigt uppburen skatt eller avgift utgör en begränsning av en subjektiv rättighet som följer av unionsrätten, har domstolen fastställt att denna ska tolkas restriktivt. Den direkta övervältringen av en otillåten skatt eller avgift på köparen utgör det enda undantaget från rätten till återbetalning av en skatt eller avgift som har tagits ut i strid med unionsrätten, såvitt den utgör en obehörig vinst för den skatt- eller avgiftsskyldige. Se dom av den 6 september 2011 i mål C-398/09, Lady & Kid m.fl. (REU 2011, s. I-7375), punkt 20. Domstolen vidhöll i detta avseende, i punkt 21 i domen i det ovannämnda målet, sin praxis att även om det skulle konstateras att kostnaden för den skatt eller avgift som felaktigt har tagits ut har övervältrats på tredje man, medför återbetalning till näringsidkaren av skatten eller avgiften inte nödvändigtvis en obehörig vinst för denne. Även om skatten eller avgiften inkluderas i det pris som tillämpas kan näringsidkaren nämligen lida skada till följd av att försäljningsvolymen minskar.

9 — Se dom av den 19 juli 2012 i mål C-591/10, Littlewoods Retail m.fl., punkt 24 och där angiven rättspraxis.

22. I avsaknad av unionsrättsliga föreskrifter på området ska det, i enlighet med principen om medlemsstaternas processuella autonomi, i varje medlemsstats rättsordning anges vilka domstolar som är behöriga och vilka förfaranden för att väcka talan som är avsedda att tillvarata rättigheter som för enskilda följer av unionsrätten. Dessa förfaranden får emellertid varken vara mindre förmånliga än de som avser liknande talan som grundar sig på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen). [10] Vidare, även om förfaranden för att väcka talan som är avsedda att tillvarata rättigheter som enskilda har på grund av unionsrätten enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi ska regleras i medlemsstaternas interna rättsordningar, kan denna princip, i motsats till vad Konungariket Spanien och Republiken Portugal har gjort gällande i punkterna 16 och 17 ovan, inte begränsa eller påverka innehållet i dessa rättigheter.

23. Trots att principen om återbetalning av nationella skatter och avgifter som är oförenliga med unionsrätten är väl etablerad, har skyldigheten för en medlemsstat som har tagit ut en skatt eller avgift i strid med bestämmelserna i unionsrätten att betala ränta på det återbetalningspliktiga kapitalbeloppet gett upphov till frågor.

24. I domen i de förenade målen Ansaldo Energia m.fl. [11] ansågs betalning av ränta som en underordnad fråga till återbetalningen av skatter och avgifter som är oförenliga med unionsrätten, som det ankommer på de nationella myndigheterna att behandla med tillämpning av nationella bestämmelser rörande räntesatsen och den dag från vilken räntan ska betalas.

25. Denna uppfattning skulle kunna förstås så, att inte bara frågan om beräkningssättet för räntan på skatter och avgifter som ska återbetalas, utan även frågan om den skattskyldiga personens rätt att uppbära sådan ränta, huvudsakligen överlåts till nationell rätt.

26. Även om domstolen i sin dom i de ovannämnda förenade målen Metallgesellschaft m.fl. i punkt 86 bekräftade att ”eventuell” [12] betalning av ränta på rättsstridigt uppburna avgifter var en underordnad fråga, så konstaterade domstolen med hänsyn till det aktuella målet att yrkandet om betalning av ränta för att täcka kostnaden för att de belopp som erlagts i strid med gemenskapsrätten inte var disponibla inte var ett underordnat yrkande, utan utgjorde själva föremålet för sökandenas anspråk. Domstolen fann att åsidosättandet av gemenskapsrätten i det aktuella fallet inte var en följd av att själva skatten erlagts, utan av att den skulle betalas i förskott. [13] Under dessa omständigheter utgjorde räntan ”återbetalning” av vad som felaktigt erlagts och föreföll vara nödvändig för iakttagandet av bestämmelserna i fördraget. Sökandena i det målet hade följaktligen rätt bland annat till återbetalning av ränta på de belopp som erlagts för perioden mellan dagen för den i förskott erlagda skatten och förfallodagen för skattens betalning.

10 — Se, för ett liknande resonemang, domen i de ovannämnda förenade målen Metallgesellschaft m.fl., punkt 85, och domen i det ovannämnda målet Test Claimants in the FII Group Litigation, punkt 203.

11 — Dom av den 15 september 1998 i de förenade målen C-279/96-C-281/96, Ansaldo Energia m.fl. (REG 1998, s. I-5025), punkt 20. Se även dom av den 7 september 2006 i mål C-470/04, N (REG 2006, s. I-7409), punkt 61.

12 — Det ska påpekas att ordet ”eventuell” inte förekommer i den engelska versionen av domen i detta mål, i vilket rättegångsspråket var engelska.

13 — Domstolen slog nämligen fast att vad som stred mot gemenskapsrätten inte var det faktum att en skatt togs ut i Förenade kungariket när ett dotterbolag gav sitt moderbolag en utdelning, utan det faktum att dotterbolag med hemvist i Förenade kungariket till moderbolag med hemvist i en annan medlemsstat var skyldiga att erlägga denna skatt i förskott, medan dotterbolag med hemvist i Förenade kungariket till moderbolag med hemvist där hade möjlighet att undgå denna skyldighet (se punkt 83).

27. Man kan visserligen föreställa sig att begränsa domen i de ovannämnda förenade målen Metallgesellschaft m.fl. till de specifika omständigheterna i de målen, det vill säga till förskottsbetalning av en skatt. Domstolen har emellertid i domen i målet Test Claimants in the FII Group Litigation, [14] vad mer allmänt gäller betalningen av diskriminerande skatter, [15] slagit fast att när en medlemsstat tagit ut skatter i strid med gemenskapsrättsliga bestämmelser, ska enskilda ha rätt till återbetalning inte bara av den rättsstridigt uppburna skatten, utan också av de belopp som betalats till denna stat eller som innehållits av denna i direkt anslutning till skatten.

28. Domstolen har vidare i sin nyligen avkunnade dom i det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl., med hänvisning till domen i de ovannämnda förenade målen Metallgesellschaft m.fl. och domen i det ovannämnda målet Test Claimants in the FII Group Litigation, slagit fast att medlemsstaterna är skyldiga att återbetala skatter och avgifter som tagits ut i strid med unionsrätten, jämte ränta. [16] Domstolen konstaterade att, även om det ankommer på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa villkoren för hur sådan ränta ska betalas, med hänvisning bland annat till villkoren för räntesatsen och sättet för beräkning, får de nationella bestämmelserna inte medföra att den skattskyldiga personen fråntas möjligheten till adekvat ersättning för den förlust som den för mycket inbetalade skatten har förorsakat vederbörande. [17]

29. Rätten till ränta som utgör adekvat ersättning för den förlust som förorsakats av erläggandet av en skatt som strider mot unionsrätten har enligt min mening efter domen i målet Littlewoods Retail m.fl. samma rang [18] som rätten till återbetalning av denna skatt. Den utgör följaktligen en subjektiv rättighet som följer av unionsrätten. [19] Denna subjektiva rätt innebär enligt min mening nödvändigtvis att ränta ska utgå från och med dagen då skatten betalades in. Det är uppenbart att det är från och med denna dag, och inte något senare datum, som den skattskyldiga personen lider en förlust i form av att beloppet i fråga inte är tillgängligt.

30. Det är för övrigt allmänt känt att skattskyldiga personer som inte har betalat skatt, utom i undantagsfall, i princip är skyldiga att till medlemsstaternas statskassa erlägga den obetalda skatten, ränta på denna skatt från och med skattens förfallodag samt dröjsmålsavgift och/eller böter. [20]

31. Enbart i andra hand, för det fall Mariana Irimies talan i det nationella målet skulle anses utgöra en talan om skadestånd för en skada som vållats till följd av medlemsstatens överträdelse av unionsrätten, uppkommer frågan huruvida den omständigheten att en medlemsstat har åsidosatt artikel 110 FEUF – under sådana omständigheter som är aktuella i det nationella målet – medför en rätt för de skattskyldiga personerna till skadestånd, motsvarande inte endast den skatt som uttagits i strid med unionsrätten utan även lagstadgad ränta på denna skatt, som löper från dagen för betalningen av skatten.

14 — Se även domen i det ovannämnda målet Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, punkt 112.

15 — I detta fall var det inte fråga om förskottsbetalning av en skatt, utan om att skatten var oförenlig med fördraget.

16 — Se domen i det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl., punkterna 25 och 26.

17 — Det framgår av punkt 8 i domen i det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl. att räntan enligt den gällande engelska lagstiftningen skulle beräknas från den dag då den brittiska skattemyndigheten erhöll den för mycket inbetalda mervärdesskatten fram till den dag när myndigheten godkände återbetalning av det belopp på vilket ränta skulle betalas. Det är enligt min mening talande att dagen för när räntan ska börja löpa inte har angetts i punkt 27 i domen i det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl. som ett av de villkor som det ankommer på varje medlemsstat att fastställa i sin interna rättsordning. Jag tolkar detta som att domstolen tyst har godtagit den period för vilken ränta ska erläggas enligt engelsk rätt och fastställt en subjektiv rättighet till en räntenivå som utgör adekvat ersättning av den förlust som förorsakats genom den för mycket inbetalade skatten.

18 — I det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl. påpekade generaladvokaten Trstenjak i punkt 30 i sitt förslag till avgörande att ”[d]en skattskyldiga personen har ... rätt till återbetalning av skatten och till ränta. Grunden för dessa rättigheter för den skattskyldiga personen finns i bestämmelserna i unionsrätten, enligt vilka den påförda skatten inte är tillåten.”

19 — Se punkt 21 ovan. Det ska härvid påpekas att domstolen i domen i det ovannämnda målet Littlewoods Retail m.fl. inte hänvisade till att frågan om ränta skulle vara av underordnad art.

20 — Dröjsmålsavgifter och böter är tvångsåtgärder som används av medlemsstaterna på skatteområdet för att säkerställa betalningen (i tid) av de skatter som skatteskyldiga personer har att erlägga.

32. Domstolen har fastställt att principen om en medlemsstats ansvar för skada som har orsakats enskilda genom sådana överträdelser av unionsrätten som kan tillskrivas medlemsstaten utgör en väsentlig del av fördragets system.[21] Det framgår av domstolens dom av den 5 mars 1996 i de förenade målen Brasserie du pêcheur och Factortame,[22] att ersättningen för skada som har vållats enskilda genom överträdelser av gemenskapsrätten ska vara adekvat i förhållande till skadan, så att ett effektivt skydd av enskildas rättigheter därigenom kan garanteras. Vad mer bestämt gäller skadan slog domstolen i sin dom i de ovannämnda förenade målen Metallgesellschaft m.fl. fast att det vid fullständig gottgörelse för den skada som orsakats inte kan bortses från sådana faktorer som till exempel att viss tid förflutit, som faktiskt kan minska ersättningens värde, och att beviljandet av ränta måste anses utgöra en väsentlig beståndsdel i en ersättning.[23] Vidare fann domstolen i sin dom av den 13 juli 2006 i de förenade målen Manfredi m.fl.,[24] att det följer av effektivitetsprincipen och av rätten för den enskilde att begära ersättning för en skada som orsakats av ett avtal eller ett beteende som kan begränsa eller snedvrida konkurrensen att de personer som har lidit skada måste kunna begära ersättning inte bara för faktisk skada (*damnum emergens*) utan även för utebliven vinst (*lucrum cessans*) samt ränta.

33. Under sådana förhållanden som råder i tvisten i det nationella målet förefaller beviljandet av ränta från och med erläggandet av den aktuella skatten vara nödvändigt för att ersätta den skada som orakats genom att artikel 110 FEUF har åsidosatts. Det är nämligen från och med denna tidpunkt som den skattskyldige har orsakats förlust på grund av att det erlagda beloppet inte har varit tillgängligt.

34. Mot bakgrund av bedömningen i punkterna 22 och 33 ovan, anser jag att det inte är nödvändigt att ta ställning till frågan huruvida det begränsade skadestånd som Mariana Irimie kan erhålla enligt rumänsk lag är förenligt med effektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen och rätten till egendom enligt artikel 6 FEU jämförd med artikel 17 i stadgan.

VI – Förslag till avgörande

35. Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen besvarar tolkningsfrågan från Tribunalul Sibiu (Rumänien) på följande sätt:

Unionsrätten ska tolkas så, att när en medlemsstat har tagit ut en skatt som är oförenlig med unionsrätten, i förevarande mål artikel 110 FEUF, är medlemsstaten skyldig att återbetala denna skatt och att erlägga ränta på detta belopp från och med dagen då den skattskyldiga personen betalade in skatten.

21 — Se dom av den 19 november 1991 i de förenade målen C-6/90 och C-9/90, Francovich m.fl. (REG 1991, .s. I-5357; svensk specialutgåva, volym 11, s. I-435), punkt 35, samt av den 8 oktober 1996 i de förenade målen C-178/94, C-179/94 och C-188/94-C-190/94, Dillenkofer m.fl. (REG 1996, s. I-4845), punkt 20.

22 — Dom av den 5 mars 1996 i de förenade målen C-46/93 och C-48/93, Brasserie du Pêcheur och Factortame (REG 1996 s. I-1029), punkt 82.

23 — Se punkt 94.

24 — Dom av den 13 juli 2006 i de förenade målen C-295/04-C-298/04, Manfredi m.fl. (REG 2006, s. I-6619), punkt 100.